

Meedia võimaluste paradoksidest demokraatlikus ühiskonnas

Ilmar Raag

MÜ'06

Miks on füüsikute hulgas usklikke? Osalt seepärast, et siis kui kõik on seletatud, jääb ikka midagi, mida ei osata seletada. Näiteks mateeria ja tühjuse vahekord. Mis oli mateeria ümber enne Suurt Pauku või miks mateeria hakkas ühel hetkel paisuma jne? Meedia ja demokraatliku ühiskonna vahekord on kirjeldatav sarnase paradoksi kaudu, kus ühest küljest me teame, et meedia mõjutab meid ja teisest küljest ütleb kommunikatsiooniteadus, et seda mõju on võimatu mõõta. Veel hullem on see, et, seda mõju ei saa isegi üheselt hinnata. Meedia asetamisel poliitika konteksti jõuame aga veelgi olulisema võrrandini. Ühest küljest on meedia potentsiaalselt parim vahend maksimaalse hulga kodanike osalemiseks demokraatlike otsuste tegemisel, kuivõrd demokraatia ideaaliks on see, et kõikide kodanikel on võrdne hulk informatsiooni ühesuguse hääleõiguse alusel. Praktikas aga ei suudeta adekvaatselt hinnata kodanike ja meedia suhet. Selle tagajärjeks on probleemi eitamine või asendamine teoreetilise ideaalmudeliga, mis justnagu peaks ühiskonna maailmapilti hoidma koherentsena. Konkreetne näide on ajakirjanduse objektiivsus. See on peamiselt poliitikahuvides välja mõeldud mõiste, mille tegelikult puudub kommunikatsiooniteadustes reaalne sisu. Objektiivset ajakirjanduslikku teksti, olgu ta siis ajalehes, raadios või televisioonis, ei ole olemas. Kuid on olemas mõned teksti tunnused, mille abil osa lugejaskonnast tajub seda objektiivsena.

Seega nii nagu majanduses või mõnedes teistes ühiskonnateadustes tuleb meil meedia puhul tõdeda määramatuse olukorda. Ometi nõuab konkreetne olevik meilt reaalseid otsuseid. Kas mingi meedia tekst on tõene või väär? Kelle jaoks tõene või väär? Kui ükski tekst ei ole objektiivne, kuidas tagada kodanikule maksimaalne objektiivsus maailma kohta käiva info edastamisel? Kas riik peaks piirama meediat, kui ta sellest arugi ei saa? Kuipalju raha peaks riik panema kodanikumeediasse ehk avalik-õiguslikku ringhäälingusse, kui selle parimat töövormi on võimatu kirjeldada? Kas me seisame musta augu ees ja peame uskuma, et kusagil seal paistab ka päike?